

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

7. Нор В. Презумпція невинуватості як принцип кримінального судочинства та його інтерпретація Європейським судом з прав людини / В. Нор // Вісник Львівського університету. Серія «Юридична». – 2011. – Вип. 53. – с. 389–401.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТИТУТУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Мисливий В. А.

д.ю.н., професор

*Університет державної фіскальної
служби України*

Клочко А. М.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри АГПФЕБ юридичного факультету
Сумського державного університету*

У вітчизняній економічній доктрині фінансовою системою за внутрішньою будовою вважають сукупність відносно відокремлених взаємопов'язаних фінансових відносин, а в організаційному вимірі як сукупність фінансових органів та інститутів, що управляють фінансовими потоками, провідними суб'єктами серед яких визнається банківська система. Такої позиції дотримуються й деякі відомі іноземні фахівці, які включають до фінансової системи банківські установи.

До банківської системи відносять Національний банк України (далі – НБУ), державні та комерційні банки, що виконують покладене на них широке коло питань, пов'язаних з монетарною політикою, підтриманням ліквідності та стабільності фінансових ринків регулювання депозитних інститутів, надання послуг державній скарбниці, підтримання ефективного платіжного механізму, що у цілому сприяє економічному розвитку суспільства.

Водночас, трансформаційні процеси в Україні у цій сфері показують, що НБУ не на достатньо належному рівні виконує функції щодо забезпечення стабільності грошової одиниці (три суттєві девальвації 1998/1999 рр., 2008/2009 рр. і 2014/2015 рр.), неспроможність утримання цінової стабільності (щорічне зростання індексу споживчих цін), нестійкість та поширене банкрутство банківської системи (у 2008 р. – 175 банків, 2014 р. – 180, в 2016 р. – 120) тощо. Відтак, відсутність стійких позитивних тенденцій економічного зростання, перебування банківської системи у стані рецесії, спорадична докапіталізація банків, непослідовна фіскальна політика, корупційна та криміногенні складові у цій сфері, а також непередбачуваність економічних і політичних подій в державі, очевидно, не сприяють стабілізації розвитку фінансової системи України.

При цьому особливої уваги заслуговує той парадоксальний факт, що питома вага злочинності в економічній, господарській, фінансовій, банківській, бюджетній сферах держави в останні роки не перевищує 3 %, проте як протягом останніх років понад 50 % вітчизняної економіки вважається «тіньовою». Цей феномен, безумовно, вимагає окремого з'ясування, але в будь-якому разі на фоні постійних економічних, фінансових та інших негараздів, він є певним індикатором відсутності виваженої кримінально-правової політики держави, недосконалості кримінального законодавства, неефективного використання засобів кримінально-правового характеру у протидії злочинним посяганням, зокрема у сфері банківської діяльності.

Кримінальні правопорушення, що вчинюються в сфері банківської діяльності набули сьогодні значного поширення і становлять суттєву небезпеку. Одним із

напрямків удосконалення кримінально-правової охорони банківської діяльності є її подальше очищення від фінансових установ, які є неплатоспроможними, таких, що здійснюють відмивання «брудних» грошей та не дотримуються вимог законодавства, посилення відповідальності керівників банків за інші протиправні діяння.

Необхідною залишається наукова класифікація злочинів у сфері банківської діяльності, необхідність наукового тлумачення тих чи інших їх положень, розробка правил кваліфікації злочинів в банківській сфері, відмежування їх від суміжних злочинів та діянь, які не є злочинними.

Важливою складовою цієї проблеми є дослідження питань соціальної обумовленості кримінальної відповідальності за злочини у сфері банківської діяльності. Відсутність у кримінальному законодавстві послідовної системи норм, у яких було б окремо передбачено відповідальність за злочини в сфері банківської діяльності, ускладнює можливість їх належної кримінально-правової охорони.

Проблема співвідношення понять: «соціальна обумовленість кримінальної відповідальності (або криміналізації)» та «суспільна небезпечність діяння» в літературі вирішується неоднозначно. Абсолютна більшість криміналістів обґрунтовано вважають, що соціальна обумовленість включає суспільну небезпечність вчинюваних діянь як важливу, проте не єдину складову частину [1, с. 184; 2, с. 67]. В теорії кримінального права суспільна небезпечність визначається як здатність спричинювати реальну шкоду об'єкту кримінально-правової охорони або створювати загрозу заподіяння такої шкоди. Небезпечність є суспільною, оскільки наявність реальної чи потенційної шкоди оцінюється з позицій суспільства в цілому, а не окремо визначеної особи.

Розвиток банківської системи як важливої складової фінансового сектора спрямований активізувати ділову активність громадян. Широкий спектр кредитних, розрахункових та депозитарних операцій дозволяє все більшій кількості потенційних клієнтів обирати певну банківську послугу та в подальшому користуватися нею. В Енциклопедії банківської справи України [3] банківські операції визначаються як сукупність різних видів і напрямів діяльності банку у сфері фінансово-кредитних відносин з метою одержання прибутку. Різноманіття банківських послуг проникає в усі сфери життєдіяльності соціуму, тому й спричинена банківській діяльності шкода негативно відображається на всіх процесах функціонування суспільства. Зауважимо, що банківські установи України на якісному рівні у теперішній час пропонують близько 50 видів послуг та операцій, що замало у порівнянні з відповідними іноземними установами, які можуть запропонувати не менше ніж 500 видів таких послуг. Очевидно, що й українська банківська система орієнтуючись на світове європейське співтовариство буде розвивати банківські послуги до вищого рівня. Вважаємо, що в подальшому ці процеси стануть підставою для залучення ще більшого контингенту громадян та всіх можливих проявів життєдіяльності соціуму до користування послугами банків. Тому вже на сучасному етапі розвитку банківської діяльності виникає потреба в її належній кримінально-правовій охороні. В юридичній літературі немає чіткої позиції щодо визначення поняття злочинів у сфері банківської діяльності. Проте, на нашу думку, заслуговує на увагу формулювання відображене у положеннях Методичних рекомендацій Генеральної прокуратури України: «Щодо виявлення, розкриття та розслідування злочинів, що вчиняються з використанням банківських послуг та технологій», відповідно до змісту яких: «злочини у сфері банківської діяльності – це корисливі посягання на фінансові ресурси банків або інших кредитно-фінансових установ, вчинені з використанням певних кредитно-

банківських операцій, уповноваженими на їхнє здійснення суб'єктами підприємницької діяльності або іншими особами». Існування такого суспільно-небезпечного явища як «злочини у сфері банківської діяльності», здатного спричинити істотну шкоду правоохоронюваним інтересам громадян, безсумнівно передбачає необхідність суттєвого реформування положень кримінального законодавства України з цих питань. Зауважимо, що висловлена пропозиція є обґрунтованою з урахуванням як перспектив розвитку банківської системи України так і чітко визначених положень міжнародних нормативно-правових актів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Борисов, В. До питання про сутність кримінально-правової характеристики зло- чинів [Текст] / В. Борисов, О. Пашенко // Вісник Академії правових наук України. -Х .: Право, 2005.- № 3 .- С . 180-190.

2. Коробеев, А. И. Советская уголовно-правовая политика: проблемы криминализации и пеналюации [Текст]: монографія / А. И. Коробеев. - Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1987. - 272 с.

3. Енциклопедія банківської справи України / Нац. банк України, Ін-т незалежних експертів ; редкол.: В. С. Стельмах (голова), В. Б. Альошин, А. М. Мороз [та ін.] ; [голов. наук. консультант А. М. Мороз]. – К. : Молодь : Ін Юре, 2001. – С.71 - 72. – Присвяч. 10-річчю Національного банку України.

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СМЕРТНОЇ КАРИ В УКРАЇНІ

Пронський Е. А.

студент II курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Науковий керівник: Клочко А.М.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри АГПФЕБ юридичного факультету

Сумського державного університету

В історичному аспекті смертна кара як вид покарання відома більшості країн світу. Вона виникла, коли держава прийняла на себе функцію застосування відповідальності за вчинені злочини. В часи Київської Русі смертна кара передбачалася «Руською Правдою». Передбаченим був цей вид покарання згідно з «Правами, за якими судиться малоросійський народ» (1734 р.). Козаки застосовували смертну кару за вчинення найтяжчих злочинів. Військовими артикулами Петра I смертна кара встановлювалася за 123 злочини. Цариця Єлизавета Петрівна призупинила виконання смертної кари, проте, не скасувала її остаточно.

Сьогодні смертна кара як вид покарання застосовується в багатьох країнах, а саме в США, яка лідером серед інших держав щодо застосування найбільшої кількості різноманітних видів смертної кари, також в Ірані, Саудівській Аравії, Японії, Індонезії, Китаї, Єгипті, Афганістані, Сінгапурі тощо. Отже, смертна кара як вид покарання застосовується сьогодні в 38 штатах США, в колишніх союзних республіках і соціалістичних країнах, в багатьох країнах арабського світу, а також у ряді африканських і середньоазіатських держав.

Перш за все, вивчаючи питання застосування смертної кари в цих державах, необхідно звернути увагу на злочини, які передбачають її призначення. Наприклад, країни Сходу практикують покарання у вигляді страти перелюбників, гвалтівників, гомосексуалістів. У 13 державах (у їх числі Японія, США, Єгипет, Індонезія) смертна